

Documents gironins a Tarragona

A l'Arxiu Històric de Tarragona, hi ha un fons que inclou gairebé tres-cents documents, la majoria cartes, del duc de Medinaceli (1727-1768), agrupats en deu caixes. El seu contingut, en poc menys d'una tercera part, fa referència a les comarques gironines, en concret del domini del duc sobre el comtat d'Empúries i el vescomtat de Cabrera.

La majoria de les cartes tracten d'assumptes senyorials. Trobem, per exemple, les propostes de nomenament de batlle, com la vila de Blanes (24, 119, 153, 168; la del macer o porrer de Castelló d'Empúries (128); la del procurador de la Cúria de Castelló i d'Hostalric (22, 269, 292); la de l'elecció del metge de l'hospital d'Hostalric (229); o bé la d'ajudant de l'arxiu del comtat de Castelló (6) (els números entre parèntesi corresponen a la signatura).

Sobre la gestió de les rendes hi ha notícies dels arrendaments senyorials del comtat d'Empúries (253, 262, 280, 291) i del terme de Sant Feliu de

Buixalleu (208). També inclou la demanda que fa el duc, el 1744, a l'Ajuntament de Figueres, del dret de saca de les mercaderies (14).

En relació amb l'establiment emfitèutic de terres, sobresurt la petició que el Comú d'Espolla fa el 1753, sobre unes terres vacants a la zona anomenada Muntanya, d'ús forestal i ramader. Els regidors presenten diverses ofertes econòmiques: la primera, de 500 lliures; la segona, de 800 (259, 266). Aquest afer motivarà la redacció d'un informe (38, 41, 42, 271) i algunes cartes (157, 188). La sol·licitud de terres mitjançant establiment també la constatem a Sant Pere Pescador (36, 37, 178) i a Sant Climent Sescebes (117, 175).

Dos anys abans, el 1751, el duc sosté un conflicte amb el Capítol de Canonges de Girona

Façana de l'Arxiu Històric de Tarragona, des de la Rambla Vella.

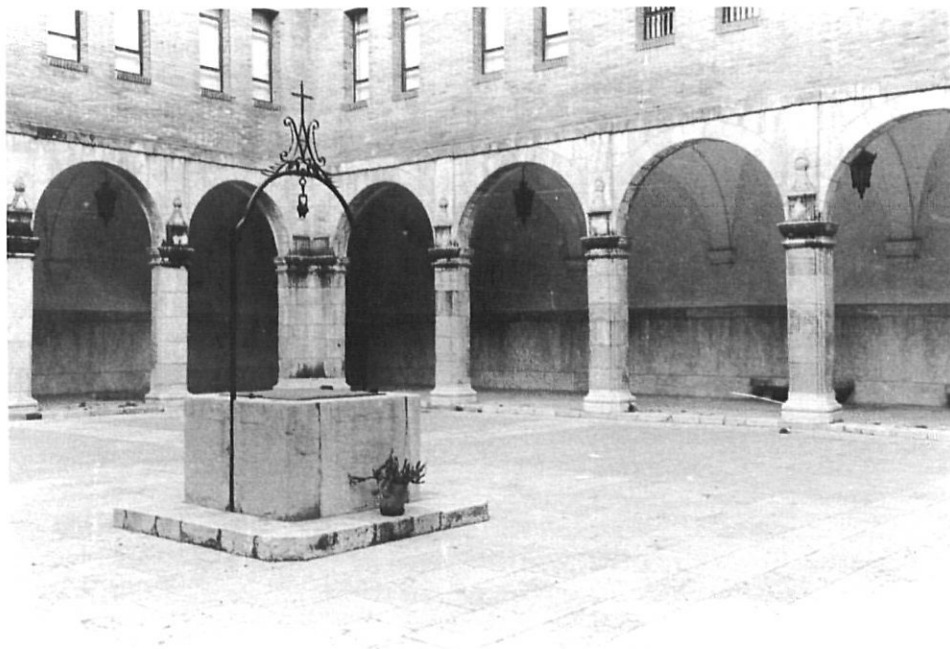

per la senyoria d'unes finques del terme d'Espolla (32, 34).

Sobre l'administració de justícia destaquen, a banda de la ja esmentada designació de càrrecs, l'interès per l'ordenació de la Cúria de Castelló, amb la confecció d'un registre de documents (145); la nul·litat de l'establiment de la mateixa cúria al notari Miquel Sabater (136, 144, 166) i la creació dels col·legis de causídics de Castelló i Hostalric (26, 43). No oblidem súplices de perdó, com la d'un ferrer de Vilajuïga (15) o de pobresa, per dos presoners d'Hostalric, a fi d'obtenir aliments (257).

No manquen referències a la defensa dels drets sobre els recursos naturals. El 1753 són unes prospeccions, amb extracció de mostres en mines, al vescomtat de Cabrera (113). El mateix any, tenim la instància d'un pagès de Llagostera per a la construcció d'un molí fariner al terme veí de Caldes de

Un dels documents tarragonins es refereix a dos presoners d'Hostalric.

Claustre de l'antic convent de Sant Francesc, de Tarragona, habilitat per a Arxiu Històric fins a 1983.

Malavella (114). No són rars els plets per raó del domini de l'aigua (151). L'adquisició d'un molí a l'Armentera motivarà l'escriptura de diverses cartes (105, 116, 141, 187, 250), com la posterior neteja del rec (201); i les demandes de l'ús d'una bassa del molí per un forn de rajoles (287) i per un trull d'oli (260).

L'estat de conservació del fons no és gaire bo, ja que està malmès en part per la humitat, fet que dificulta la seva lectura. Té, però, un inventari en el qual consten la signatura topogràfica, la datació, la tipologia documental, el nom i cognom del remitent i del destinatari, i un breu resum del contingut. L'anterior directora, Josefina Cubells, havia publicat la notícia de la seva existència en la guia de l'arxiu, editada el 1988.

La majoria de les cartes estan redactades a Barcelona. Comprèn els anys en què l'arxiu de les possessions del duc de Medinaceli a Catalunya va romandre a Barcelona (1747-1853), provinent de Falset, com ha estudiat Antonio Sánchez González, en el seu llibre *Archivística nobiliaria de la Casa de Medinaceli: el archivo general de los Duques de Segorbe y Cardona*.

Els documents conservats a Tarragona tan sols suposen un tast del riquíssim arxiu general que avui dia té a Sevilla la fundació «Casa Ducal de Medinaceli». Aviat esperem disposar-ne de còpies en microfilms que realitza, per als investigadors, el Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya.

JOSEP M. T. GRAU I PUJOL